

VOORBIJ VOORBIJ

■ Bert van Dijk en Joost van Mierlo hebben voor *Het Financieele Dagblad* de afgelopen jaren de *Werdegang* van het voormalige uitgeefconcern *VNU* gecoverd. Hoe nauwgezet ze zich ook in de krant van die taak gekwetend hebben, het journalistieke hart bleef voor deze bedrijfsgeschiedenis kloppen. Daarom besloten ze een boek te schrijven over *VNU*, tot nu toe het eerste Nederlandse bedrijf waar aandeelhouders een belangrijke strategische beslissing van een bestuur resoluut afkeurden. Die omstandigheid doet vragen rijzen zoals: wie is de baas in het bedrijf en wie neemt de beslissingen, het management of de eigenaars?

De Verenigde Nederlandse Uitgeversbedrijven (*VNU*) zijn in 1965 ontstaan, nadat de uitgeefconcerns De Spaarnestad en Cebema hun krachten bundelden. Met deze fusie ontstond een sterk uitgeefconcern, waarbinnen succesvolle tijdschriften als *Libelle*, *Panorama*, *Margriet* en (*Nieuwe*) *Revue de Kwakkelende krant De Tijd* met gemak in de lucht konden houden. Dit bedrijf appelleerde lange tijd aan nationale nostalgische emoties voor het Nederlandse uitgeefbedrijf, het ene gedenkboek na het andere is in de loop der jaren verschenen. Twee jaar geleden was er *Van Haarlem naar Manhattan; Veertig jaar VNU*, een feestelijk boek waarin uit de doeken werd gedaan hoe het dit oer-Nederlandse uitgeefbedrijf gelukt was te transformeren naar een van business to business werkend internationaal datakantoor voor Amerikaanse kijkcijfers en medische gegevens.

Van Dijk en Van Mierlo vatten de *VNU*-geschiedenis nu kort samen en vervolgen met een strikt financieel verhaal dat loopt van 2004 tot 2007. Aan de hand van tientallen gesprekken met - soms anonieme - betrokkenen, ontstaat een ontluisterend beeld van hoe *VNU* door persoonlijke animositeit, ijdelheid en miscommunicatie in buitenlandse handen valt. Door de overname van het Amerikaanse Nielson Media is *VNU* in 1999 voor het eerst in de geschiedenis groter dan Reed Elsevier en Wolters Kluwer. En ja, dat deed het ego van de bestuurders van het eeuwige 'lelijke eendje van de Nederlandse uitgeefsector' zwellen. Bestuursvoorzitter Rob van den Bergh begon te dromen van beursgang, verkoop van bedrijfsonderdelen om een strak portfolio te krijgen en van een appartement in New York. Maar hij ontbeerde het gezag bij de Amerikanen om uit te groeien tot een leider. Voor de topman van een informatieconcern is Van den Bergh een bar slecht communicator, en dat breekt hem op. Meer dan eens snijden aandeelhouders hem

de pas af, alleen omdat Van den Bergh zo'n nonchalante soms zelfs onbeschofte manier van zakendoen aan de dag legt.

Nog in juli 2005 wordt de overname van het Amerikaanse databedrijf *IMS Health* aangekondigd, kosten 5,8 miljard euro. Het zal anders lopen. Van den Bergh heeft zijn aandeelhouders te vaak tegen de haren in gestreken. Hij moet het veld ruimen en de overname van *IMS Health* wordt afgeblazen. In plaats daarvan wordt *VNU* 'opgegeten' door een paar grote private equity-maatschappijen. De veramerikaansing wordt compleet als op 18 januari 2007 de naam van het bedrijf gewijzigd wordt in *The Nielson Company*, een maand later verdwijnt de laatste Nederlander uit de top van *The Nielson Company*.

Bedrijfsgeschiedenissen over uitgeefconcerns zijn er opvallend weinig in Nederland. Dat is gek, want geen land ter wereld heeft zo'n lange internationale uitgeefgeschiedenis als Nederland. Wereldwijd worden zestiende (en latere) eeuwse uitgaven verzameld van Elsevier. En natuurlijk zijn er de jubileumboeken van met name literaire uitgeverijen waarin wordt teruggekeken, maar een combinatiebeschrijving van cultuur en kapitaal is zeldzaam. Studies waarin wordt onderzocht hoe een wijziging in de uitgeverij, door fusie of anderssoortige financiering invloed heeft op de producten die verhandeld worden. Wat dat betreft is het wachten op de boeken over de bemoeienis van het hedgefonds *Apax* met het uitgeefconcern *PCM*. Het *Apax*-verhaal, met name het uitkopen van dit fonds door de Stichting Democratie en Media, is intensief gevolgd door *Het Financieele Dagblad*. Van Dijk en Van Mierlo zouden er een prachtig boek over kunnen schrijven als ze wat meer aandacht schenken aan de portrettering van de bedrijven waar ze over schrijven. *Bestuur onder vuur* is een nuttig boek maar hoe de verschillen in bedrijfscultuur tussen Nielson en *VNU* er in de praktijk uitzagen en wat Rob van den Bergh nu precies te verwijten is, blijft behoorlijk schimmig.

Bert van Dijk en Joost van Mierlo
Bestuur onder vuur
De machtsstrijd om VNU
 Het Financieele Dagblad/Uitgeverij
 Business Contact
 ISBN 978-90-470-0052-5,
 256 blz., €19,90.

Mediafacts
 10 (2007) 6, done